

THEORY AND HISTORY OF LAW AND STATEDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-147-3-1>**ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ****Корнієвський С. В.**

*кандидат наук з державного управління, докторант кафедри
державного управління та місцевого самоврядування
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

Практична реалізація нової регіональної політики, яка відбувається в Україні в умовах реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади забезпечує побудову нового формату відносин центру та регіонів. В цьому форматі відповідальність регіональних органів влади, ступінь їх впливу на формування та реалізацію політики регіонального розвитку суттєво зростають. За результатами зазначеної реформи має бути побудована багаторівнева модель регіонального розвитку, яка має охопити загальнодержавний, регіональний та місцевий рівні. Однією із головних складових цієї моделі є розвиток міжрегіонального співробітництва.

Спрямованість політики регіонального розвитку на побудову ефективної системи міжрегіонального співробітництва забезпечить синергетичний ефект, завдяки якому підвищення конкурентоспроможності регіонів сприятиме досягненню високого рівня соціально-економічного розвитку всієї країни. Реалізація міжрегіональних проектів у економічній, соціальній, гуманітарній, екологічній та інших сферах сприяє покращенню соціально-економічної ситуації в регіонах, зокрема посиленню економічної взаємодії відсталих (проблемних) територій із регіонами-лідерами; створенню можливості для ефективного використання ресурсів, які є спільними для декількох територій.

Але, незважаючи на актуальність наведених питань, практична реалізація завдань міжрегіонального співробітництва стикається з низкою проблем у інституційно-правовій сфері.

Треба зазначити, що законодавство у сфері регіонального розвитку, яке сформувалось протягом 1991-2021 рр., було спрямовано на

створення цілісної та взаємоузгодженої системи, яка формує та реалізує державну регіональну політику і проекти регіонального розвитку, і визначає та закріплює джерела його фінансування. Загалом існуюча в Україні система законодавства, яка стосується питань формування та реалізації державної регіональної політики складається із кількох груп законодавчих актів: законодавство для регіонального розвитку; статусне законодавство; ресурсне законодавство; інвестиційне законодавство; законодавство для просторового планування.

Законодавство для регіонального розвитку, яке характеризується особливостями впливу групи законів на публічне управління регіональним розвитком, складається з Законів України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” [3], “Про засади державної регіональної політики” [4] та “Про стимулювання розвитку регіонів” (ЗСРР) [8].

В Законі України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” однією з основних засад внутрішньої політики у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів визначено розроблення та впровадження проектів міжрегіональних економічних зв’язків. Згідно Закону України “Про засади державної регіональної політики” стимулювання міжрегіональної інтеграції є одним із пріоритетів державної регіональної політики.

Проте в жодному із наведених нормативних актів не надано офіційного визначення терміну “міжрегіональна інтеграція”.

Серед позитивних кроків щодо розвитку міжрегіональної інтеграції є визначення уповноваженого центрального органу виконавчої влади щодо комплексного вирішення питань міжрегіонального співробітництва. У Положенні про Міністерство розвитку громад та територій України зазначається, що до основних завдань Міністерства відноситься стимулювання участі регіонів у програмах та проєктах розвитку міжрегіонального і транскордонного співробітництва [7].

Суттєвим кроком на шляху активізації процесів міжрегіональної інтеграції мала бути реалізація Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [6], у якій розвиток міжрегіонального співробітництва, визначений у якості операційної цілі стратегічної цілі № 2 (територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток). Але завдання, які були повинні забезпечити реалізацію зазначеної операційної цілі відповідно до Планів заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [1; 2], мали здебільшого декларативний характер та деякі залишилися невиконаними (наприклад, розроблення та подання Кабінету Міністрів України пропозицій щодо механізму спільного фінансування

міжрегіональних програм (проектів) кількома головними розпорядниками бюджетних коштів).

На регіональному рівні спостерігалась відсутність чітко визначених пріоритетів розвитку міжрегіонального співробітництва у стратегіях регіонального розвитку. Лише у стратегіях Кіровоградської, Миколаївської, Полтавської областей міжрегіональне співробітництво визначено одним із пріоритетів розвитку. Причому в стратегіях Кіровоградської та Миколаївської областей йдеться лише про міжрегіональне міжнародне співробітництво.

У Державній стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки зазначається, що пріоритетами регіонального розвитку на період до 2027 року є розвиток економічної, інфраструктурної, соціально-культурної зв'язаності та інтегрованості на національному, регіональному та місцевому рівні. Напрямок “Підтримка програм міжрегіональної кооперації та обмінів між регіонами України” входить до Оперативної цілі 2, яка є складовою Стратегічної цілі I “Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах”.

Завдання за напрямом наступні

1. Забезпечення розвитку транскордонної, міжмуніципальної та макрорегіональної співпраці у сфері розроблення та реалізації спільних проектів сталого розвитку.

2. Посилення інституційного забезпечення міжрегіональної взаємодії, в тому числі з питань розроблення плану заходів щодо її ефективної реалізації, вирішення майнових та земельних суперечок.

3. Забезпечення проведення інформаційної кампанії та організації міжрегіональної співпраці щодо здійснення регіонами спільних заходів.

4. Створення умов для стимулювання регіонів та територіальних громад до співробітництва та реалізації спільних міжрегіональних проектів [5].

Нажаль, у регіональних стратегіях до 2027 року немає стратегічних пріоритетів та оперативних цілей, які були б спрямовані на розвиток міжрегіонального співробітництва. Тільки у стратегіях Київської, Луганської, Одеської та Харківської областей є завдання на виконання оперативних цілей з цього напрямку [9].

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що активізація розвитку міжрегіональної інтеграції потребує удосконалення її інституційно-правового забезпечення. Необхідно законодавчо унормувати поняття “міжрегіональне співробітництво” та “міжмуніципальне співробітництво” шляхом прийняття нових або внесення змін до відповідних чинних законодавчих актів. Також доцільним є внесення змін до Державної стратегії

регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки щодо більш чіткого визначення пріоритетності цього напрямку з метою подальшого унормування розвитку міжрегіонального співробітництва як пріоритету у регіональних стратегіях розвитку.

Література:

1. Деякі питання реалізації у 2015-2017 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.10.2015 р. № 821. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.09.2021).

2. Деякі питання реалізації у 2018-2020 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.09.2018 р. № 733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.09.2021).

3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. Дата оновлення: 08.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення 25.09.2021).

4. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19 (дата звернення 25.09.2021).

5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/prozatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820> (дата звернення: 09.08.2021).

6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p> (дата звернення 25.09.2021).

7. Про затвердження Положення про Міністерство розвитку громад та територій України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 р. № 197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 25.09.2021).

8. Про стимулювання розвитку регіонів: закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV. Дата оновлення: 02.12.2012. URL: www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15 (дата звернення 25.09.2021).

9. Розробка проектів регіональних стратегій розвитку на період до 2027 року. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/rozrobka-proektiv-regionalnih-strategiy-rozvitku-na-period-do-2027roku> (дата звернення 20.09.2021).